

Ouderpanel: bruikbaar instrument in kwaliteitsbeleid school

‘Scholen zouden niet moeten beginnen met ouderpanels als zij niet tegelijkertijd bereid zijn hun ouderbeleid, van meet af aan, onder de loep te nemen. De vraag “Hoe zien wij, gedurende de schoolloopbaan van ouders en kind, de relatie met de ouders bij het leren en de ontwikkeling van de kinderen” staat daarin centraal. Als dat niet gebeurt, zal het ouderpanel voor ouders “ein Fremdkörper” blijven en zal de school, na verloop van tijd, worden bevestigd in de misvatting “dat de ouders niet betrokken willen zijn”.’

Met deze kloeke uitspraken steekt Arie van Rooijen, beleidsadviseur bij de NKO, van wal. Het project ‘Ouderpanels in het VMBO en Praktijkonderwijs’, dat NKO en KPC Groep samen uitvoerden, is onlangs afgerond. De brochure (1) wordt naar alle scholen voor voortgezet onderwijs gestuurd.

Kindkenners

Van Rooijen: ‘De schoolloopbaan van ouders en kind begint bij de intake. In het basisonderwijs hebben de ouders op dat moment al vier jaar ervaring met hun kind en in het voortgezet onderwijs zelfs twaalf jaar. Je mag dan veronderstellen dat zij de beste kindkenners zijn. Zeker in vergelijking tot degene die de intake doet. Er zijn scholen die uitstekend gebruik maken van de inzichten van ouders. Zij stellen vragen als “Wat is het voor een kind?”, “Wat zijn jullie verwachtingen met betrekking tot zijn ontwikkeling?”. Prachtig toch, om op die manier gebruik te maken van andermans kennis en inzichten. En het voordeel is dat je later in het schooljaar, bij het eerste gesprek of bij het huisbezoek, daarop kunt terugkomen. Na een half jaar heeft de leraar of de mentor immers ook ervaring opgedaan met de kinderen en kan hij er zijn visie op geven. Alle ingrediënten voor een goed gesprek zijn dan voorhanden.’

Betrokkenheid

‘Het contact tussen ouders en school moet natuurlijk niet ophouden na het intakegesprek. Dat zal ook niet gebeuren als beide partners goed voor ogen houden wat het doel is van dit contact, namelijk bijdragen aan een zo goed mogelijke ontwikkeling van de kinderen. Communicatie is dus een cruciaal begrip in het partnerschap van ouders en school. Communicatie over het eigen kind en communicatie over het onderwijs aan de kinderen. Hoe beter immers het onderwijs, hoe meer profijt kinderen daarvan kunnen hebben. Die communicatie heeft betrekking op “meeleven, meehelpen, meedenken en meebeslissen” (zie schema 1). Ouders zijn van nature op hun eigen kind betrokken, dus het moet niet zo moeilijk zijn om verschillende vormen van betrokkenheid rondom het kind te organiseren. Dat blijkt ook wel uit de gangbare praktijk op scholen. Ofschoon er ook ouders zijn die, om uiteenlopende redenen, niet op school komen. De deelname van ouders aan vormen van betrokkenheid op het niveau van de groep of de school geeft een genuanceerd beeld te zien. De betrokkenheid van ouders bij meehelpen, meedenken en meebeslissen is op dit niveau doorgaans ook minder breed aanwezig. In tegenstelling tot het basisonderwijs is het op veel VO-scholen geen gewoonte meer dat ouders meehelpen. Dit wordt beargumenteerd met de opvatting ‘dat de leerlingen absoluut niet willen dat hun ouders op school aanwezig zijn’. Mijn ervaring is het dat dit samenhangt met het ontbreken van een duidelijke visie op de rol van de ouders bij de school. Oftewel: op VO-scholen, die ouders zien als partners en dit ook duidelijk communiceren, worden ouders wel degelijk uitgenodigd mee te helpen bij de voorbereiding en uitvoering van activiteiten in de onderbouw. Zonder dat leerlingen hier problemen mee hebben.’

Als je deze vormen van betrokkenheid en de verschillende niveaus in een schema zet, ziet het er als volgt uit:

Schema 1: Vormen van wederzijdse betrokkenheid

	Meeleven	Meehelpen	Meedenken	Meebeslissen
Ouders richting eigen kind als leerling	1	2	3	4
Ouders richting groep of school als geheel	5	6	7	8
School richting ouders	9	10	11	(12)

Ouderpanel

‘Nu is ook niet zo moeilijk om het ouderpanel te plaatsen’, vervolgt Van Rooijen zijn betoog. ‘Dan heb ik het over cel 7, want bij een ouderpanel worden de ouders gevraagd mee te denken over het beleid van de school. Eenvoudig gezegd is een ouderpanel een open gesprek tussen de schoolleiding en een (wisselende) groep van 25 à 30 ouders over het onderwijs op school. Het kan gaan over de wijze waarop de school met de ouders communiceert, over de veiligheid op school (zoals pesten, veilig internetten, veiligheid op het schoolplein of omgaan met elkaar), huiswerk, schoolregels, lesuitval, enzovoort. Kortom: allerlei onderwerpen die van belang zijn voor zowel de ouders als de school. Cruciaal is dat er voor de ingebrachte verbeterpunten draagvlak moet zijn bij zowel de ouders als de school. De ouders worden bij elke stap in het besluitvormings- en uitvoeringsproces via de schoolkrant, nieuwsbrief of website op de hoogte gebracht.’

Horizontale verantwoording

‘Ouderpanels kunnen om twee redenen worden gehouden. Ze

1. leveren een zinvolle bijdrage aan de uitvoering van het kwaliteitsbeleid van de school;
2. versterken de communicatie tussen de school en de ouders.

In het eerste geval spreken we doorgaans van een kwaliteits- of waarderingspanel, waarbij aan de ouders wordt gevraagd wat zij van het onderwijs op school vinden. Een specifieke vorm daarvan is het verantwoordingspanel. In het tweede geval gaat het om een meedenkpanel. Met name de functie ‘verantwoordingspanel’ is nieuw. Scholen (schoolbesturen) worden door de overheid steeds meer in staat gesteld om zelfstandig keuzen te maken in het onderwijsbeleid dat zij willen voeren. Zo krijgen de scholen in het basisonderwijs vanaf 1 augustus 2006/2007 de beschikking over een geldbedrag (de lumpsum), waaruit ze de personele en materiële kosten moeten betalen. Een verschuiving tussen deze twee posten is mogelijk. In het voortgezet onderwijs kennen ze deze financieringswijze al langer. De andere kant van deze toegenomen keuzevrijheid is dat scholen over de gemaakte beleidskeuzen en de resultaten transparant moeten zijn en zich daarover moeten verantwoorden, zowel verticaal (inspectie) als horizontaal (ouders). De school zal via een jaarverslag naar alle ouders helder moeten maken hoe ze haar maatschappelijke en pedagogische opdracht ziet, waar ze voor staat en voor gaat, welke keuzes ze daarin maakt en wat het oplevert. Het gaat dan om haar visie op leren, haar integrale beleid, haar pedagogisch klimaat, de aandacht die ze heeft voor sociale competenties en veiligheid, haar zorgstructuur en de onderwijstijd en het lesuitval, alsmede de resultaten van het onderwijs. De formele horizontale verantwoording verloopt via de medezeggenschapsraad. De NKO vindt dat scholen actief zoeken naar informele manieren om

zich te verantwoorden. Het is een gemiste kans als deze verantwoording beperkt blijft tot de schriftelijke variant (jaarverslag, nieuwsbrief, website). Een logisch vervolg is dat de school zich inspant om dit te bespreken met de ouders. Als scholen deze uitdaging aandurven, kan het ouderpanel een nuttig instrument zijn.'

(1)

Rooijen, A. van, e.a. 'Ouderpanels in het VMBO en Praktijkonderwijs', Een handreiking voor managementteams en coördinatoren ouderbetrokkenheid. 's-Hertogenbosch 2006.